

1.9.9.3.82

Poštovani drug poručniče!

Primio sam Vaše poslednje pismo pa Vam želim i odmah odgovoriti na istog kao i udovoljiti Vašoj želji da dobijete neke podatke o radu KPJ za vrijeme mog službovanja na podmornicama i kasnije t.j. od 1937.g. na MT Rudnik.

Iz tog razloga sav rad KPJ ili tadašnjih sindikata bio mi je i to naglasujem donekle poznat na tim jedinicama i to radi vrlo duboke ilegalnosti u kojoj se je radilo po čelija i organizaciji.

Neće Vas čuditi ta ilegalnost ali ako Vam je svaki drugi žbir ili uhoda, a opet treći zadojen duhom za "kralja i Otažbinu" onda je malo bilo onih koji su mislili svojom glavom i mislili na skidanje feudalnog sistema koji je tada vladao i RM naročito od strane tadašnjih oficira. No neka Vam za ilustraciju bude to da je i sudstvo bilo u rukama pešadije jer vrh nije imao dosta povjerenje i u same oficire da će braniti i štiti dinastiju.

Taj momenat tolike ilegalnosti bio je i jedan od uzraka što na kraju raspada RM nije bilo pravog rukovodstva pa da komuniste skupi i da organizovano nešto urade. Stvarno je i to da sam CK KPJ u to vrijeme imao je dosta organizacionih poslova na kontinentu a nebi se moglo i reći da taj momenat raspada RM nije uopšte raspravljao barem što se tiče materijala koji se danas dobiju nisu nigdje naznačili rad KPJ u RM pa ni sam Tito nije za vreme svojih putovanja o tome dosta diskutovao sa svojim saradnicima osim što je u nekoliko narata spominjao Mašeru i Spasića i možda usput još kojeg od komunista. Ja kako gledam danas na stvar zamisao je bila da se i Mornarica uključi u organizovani rad ali tu je po mome otkazala organizacija na samoj obali a ono što je bilo to je bilo u okolini Šibenika /Vodice i Primošten/. A to je razvidno i iz toga razloga što je na tom območju bivši režim imao na službi samo žandare iz drugih krajeva /uzmite pokolj u Primoštenu/. To mi je i te kako dobro poznato jer sam ja imao u samome Murteru na službi kao žandara kaplara ČENČIĆ Jakoba koji je imao za ženu moju ~~ma~~ sestričnu. Inače on je bio iz Brežica zapravo Slovenj. Gradeca. Bio je barem prema meni dosta iskren i otvoren i kazao mi je dosta toga što je bilo pod POV. On danas ne živi jer je prije par godina stradao u saobraćajnoj nezgodi u Brežicama gdje mu danas živi žena udovica. Inače on nije i ako je bio žandar imao bilo ikakve smetnje ~~u~~ u našoj Jugoslaviji jer nije bio nigdje gdje bi se morao pokazati kao borac protiv naprednih snaga a vjerujem da je čak morao biti sa nekim povezan. Sa RM je bio u vezi samo samnom ma da nije znao ko i što sam ja. Toliko i ono što Vam prilažem o Vašem prvobitnome pitanju, nisu priloženi fotosi jer jih momentano nemam ali kada jih dobijem povraćeno dobiti ćete jih na uvid uz obavezu da mi vratite.

A sadašnja pnome što mi pišete u poslednjem pismu. To je teška tema pa i za referat a kome za historiske činjenice. No ja ću Vam kazati koliko znadem.

ROJC: Njegov rad na "Smelome" je već opisan u prilogu. On znadem da je bio član KPJ ali tek kasnije kada već nije bio u RM ali je bio organiziran u čeliji SMELI i nekako je imao vezu sa Leskovarom. Bio je i osudjivan radi neke literature i nekih razgovora na 1 godinu zatvora. On je održavao vezu sa civilima vjerujem članovima KPJ u gostionicu Mustur kamo je često zalazio kada je bio u Bokm i sastajao se sa izvestnim osobama. To znadem po tome jer kada je došao sa takvog sastanka imao je dosta toga da kaže što se vani događa i imao je po koju knjigu koje su bile na indeksu /zabranjene/.

MAŠERA Sergej: Nešto je ~~stariji~~ mlađji od mene kada su moji roditelji bili t.j. živili u Gorici tada Austrougarskoj zajedno smo hodali u jedan vrtić koji je bio za Slovence.

Yolius

Njegovi roditelji bili su činovnička obitelj i naravno posle završetka prvog svetskog rata kada su Talijani počeli proganjati Slovence njegovi roditelji pobjegli su u tadašnju Jugoslaviju. Nastanili su se u Ljubljani. Pošto su moji roditelji sa njegovim bili još iz Gorice poznanici to smo opet bili u vezi. Osnovnu školu je pohađao u Ljubljani samnom samo 3 razreda niže jer je bio i mlađi kasnije je a to je bilo onda kada sam ja išao u RM on otišao na gimnaziju u Ljubljani 1925.g. i završio ju je 1929.g. Prilikom mog odlaska još mi je rekao da ćemo se vidjeti u Mornarici jer je imao veliku ljubav do Jadrana kao uopće u ona doba mnogo Slovenaca pa je stoga i bilo vrlo mnogo te narodnosti u RM naročito u podofic. školama i vazduhoplovstvu.

Bio je u VII kl. Pom. akademije i vidjao sam se često u Dubrovniku kada sam ja tamo bivao sa podmornicama. Por. korvete postao je ako se ne varam 1932. g. i postao je artiljerac. Kasnije sam se dosta puta sreo ja kao narednik on kao por. fregate.

Razgovori su onda tekli tako da sam mogao naslutiti da on nije bio ni najmanje sklon ondašnjome korumpiranome režimu a naročito se žalio na izvestne postupke starijih oficira prema mlađim. Tom prilikom mi je govorio i o šovinističkim nastrojenjima nekih oficira prema Slovencima a to su bili mahom Srbi dok sa Hrvatima se je još nekako slagao. Dakle nebi mogao reći da je on bio napredno orijentiran i da je možda čak i gledao na rastuću snagu socijalizma ali bio je veliki Jugosloven zadojen pravednošću prema podčinjenome i prema radničkoj klasi uopšte. To sam mogao razvideti iz govora kada smo razgovarali o radnicima koji su radili u b. Arsenalu i koji su bili naravno eksplotisani od tadašnjeg režima do krajnosti.

Nadalje vidljiva je bila njegova pravednost naročito kao starešina prema podčinjenima što sam mogao dosta puta čuti od posada na brodovima na kojima je bio ukrcan.

A sada jedna stvar oko dizanja u zrak "ZAGREBA" ako je točno pronadjeno je tjelo Mašere koje je i sahranjeno i pronadjeno je njegov sat koji se navodno nalazi u muzeju u Kotoru. Dok o Spasiću ni trunaka nije bilo nadjeno. Sada se postavlja pitanje gdje se je nalazio Mašera za vrijeme eksplozije sigurno ne kako se spominja u zagrljaju sa Spasićem. Možda je bio čak i na obali ikako je u tom momentu eksplozije bio na putu do obale. To je treba ispitati ali će biti nemoguće. Neosporivo je da je bio on sa Spasićem inicijator tog podviga koja ga je koštala života.

Dragi moj drug poručniče evo toliko sam Vam dao materijala a navedeno je i koji stoji iza svih navedenih podataka jer sam ja pretežno razgovarao sa tim ljudima koji su još danas u životu.

Mislim da sam Vam time dosta pomogao ali morate znate da je to težak i muktrpan posao ali za buduća pokoljenja zahvalan. O radu KPJ dao sam Vam kopije onoga što sam o tome napisao i dao podatke već jednome od Vaših kolega jer drugojačije nemogu pisati ako hoću napisati stvarnost a do Vas je kako ćete predmet sastaviti dopuniti odbaciti i u tome Vam želim mnogo uspjeha. Biti će mi drago ako se još kada javite kako mi živite.

Nisam Vam namjerno pisao o sebi поближе jer moj put je bio za oslobodjenje zemlje prilično težak, zatvori, koncentracijoni logori u Italiji, duboka ilegalnost u Ljubljani i rad u ilegalnoj štampariji do konačne pobjede i ostvarenje onoga što je zacrtala KPJ.

* Srdačan pozdrav od vašeg starog pomorca i druga

*Još vam misam поближе
pisati o KPJ misam je to čini
po Dečeru.*

Arhiv Bos. krajine B. Luka
ABK

P-14/2

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

1.

Rad KP ili za KP u b.JM u razdoblju 1927 do 1940 g. a koji se odnosi pretežno na jedinice: Smeli., Hrabri, Nebojša i Rudnik. Rad na ostalim jedinicama nije poznat odnosno samo djelimično pa će se spomenuti ono što se zna:

Vjerujem da je jedan od najstarijih aktivista KP nedvojbeno je bio nared. telegrafist KOCIĆ predviđen za tu službu na "Hrabro-me. Isti je nestao u Engleskoj

Karakteristike u rad za pojedine navesti će se napose.

1928.g. ŠARKOVIĆ Stjepan nared.elekt."Hrabri", koji je bio povezan ranije sa Kocićem.

1934.g. SUŠNIK MILAN nar.torpedist "Smeli"
ROJC Karlo podnared. strojar "Smeli"
Krajnc Joža " " "
Korinić Joža " " "

1935.g. LESKOVAR Josip nared.strojar "Smeli"

1936.g. KORDIĆ Franjo pod.nared.teleg."Dalmacija"
TODIĆ Jovo pod.nar.strojar "T8"
DUGANDIĆ Ante vodnik strojar "Nebojša"
KALIĆ ANTON nared.stroj."HRABRI"
RAKI EMIL nared.stroj. "Hrabri"

? JANBROVIĆ Ivan podnared.strojar "Dalmacija"

1937.g. LEONTIĆ Krunoslav pod.nared.strojar "Smeli"
TIŠNA Milan nared.strojar brdd ??

1939 KALIĆ ANTON vodnik "Rudnik"
RADIĆ Ante nared.stroj. "Rudnik"

Veza sa kopnom: SUŠNIK MILAN sa nekom slovenkom frisericom namještenu privremeno u Tivtu.

LEONTIĆ Kruno, preko svog strica Leontića iz Splita

KALIĆ Anton sa nekom konobaricom iz Zagreba fiktivno namještenom u Hercegovom u gostioni-ci preko puta apoteke. Dalje sa nekim "GIVIT" poslovođjom obalskih radnika u Šibeniku.

Predpostavlja da su kako je gore navedeno čelijske i bile pove-zane i zajedno i radile. Inače zajedničkog rada nije bilo među čeli-jama radi veće konspirativnosti.

Neka se znade da je bilo vrlo mnogo doušnika na svake brodne koji su sva zapažanja odmah javljali svojim vezama. Među njima je bilo i takvih koji su imali direktan pristup kod sudskih organa /voj. sudije/ koji su bili svi iz radova pešadije.

Arhiv Drž. krajine B. Luka

ABK 204-115-137

P-14/3

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

Karakteristike u radu pojedinih navedenih aktivista KP:

1. KOCIĆ.... rod. iz Uljcinja poslat u Englesku radi specijalizacije za podvodno prisluškivanje a koji je trebao biti navedno ukrcan na pod. Erabri je za vreme boravka u Engleskoj nadjen mrtav na pruzi LONDON - GLASGOW, od pretpostavkom da ga je neko bacio iz vlaka.
2. MARKOVIĆ Stjepan živi u Zagrebu, kod njega je pronadjena neka zabranjena politička literatura, uhapšen osuđivan na 1 god. robiije.
3. SUŠNIK Milan navodno živi još u Ljubljani ali se sumnja. 1934.g. osuđivan na 4 god. robiije koju je izdržao robiju u Zenici. On je povezo celiju preko neke slovenke frizerice koja je došla radi toga u Tivat. Posle izdržane kazne ista mu je donijela inter. nacionalni pasoš da ide u Španiju što je odklonio. Za vrijeme dok je živio u Ljubljani posle robiije a u doba okupacije ista ženska osoba htjela ga je odpremiti u partizane gdje isto nije htio otići a da bi se oslobodio obaveze počeo je odlaziti svakodnevno u crkvu i simulirati vjerskog-fanatika i tako su ga ostavili da živi u "miro božjem". /To vam izjavljujem jer sam bio u ta doba i Ljubljani/
4. ROJC Karlo na podmornicama vrlo suzdržanog života ali bio je podkazan izbačen, neznam dali i usuđen. Uostalom kao Narodni heroj poginuo u borbi sa četnicima.
5. KRAJČIĆ Joža rodom iz Raketa osuđen 4 god. robiije, španjolski borac partizan poginuo. O njegovoj pogibelji su dvije verzije i to da je poginuo u borbi kod Vrhnike a druga da ga je utopio u Soči. Druga je verzija tačnija. Imade živu ženu koja je rodom Francuskinja. Po njemu imade ime jedna škola u Raketu navodno proglašen Nar. herojem
6. KOPINIĆ Joža dobar strojar poznat na Flotili po tome što je bio vanredno neuredno obučen i uvijek prljav, izbačen iz mornarice a ostalo se njemu znađe dosta. Poznat mi je osobno još kao direktor brodogradilišta "Uljanik". Žena mu je Grkinja, živi u Zagrebu.
7. LESKOVAR Josip, kod njega je pronadjena i to poradi provale čeliije literatura koju je primio od Sušnika i bio sprovedjen u zatvor na tvrdjavu Sv. Nikola u Šibenik sa minopolagačem mislim Malinskom i na putu se je u skladištu mina obesio jer nije htio da kompromituje ostale članove čeliije. Inače je bio vrlo povučen i konspirativan saradnik. Svoj rad je kamuflirao sa velikom ljubavlju do jednog psa kojeg je držao neki čovjek blizu Arsenala u Tivtu i za vreme trenave sa tim psom radio je politički sa osobama koje je sobom vodio da vide tu dresuru.
8. KORDIĆ Franjo o njemu se znađe da su pronašli propagandni materijal na Dalmaciji i poslali na robiju.
9. TODIĆ Jovo rodom iz Drvara gdje i danas živi. Neko vrijeme je radio u Tvornici celuloze /posle rata/ kao strojar u Blaškono. O njegovom radu na "T8" bi se moglo reći kao za Todića.
10. DUGAN I Ante rodom iz Čitluka brat narod. heroja koji je djelovao kod Zagrebačkog tramvaja kao komunista. Ante je bio na Nebojši i bio je vrlo aktivan te imao čeliiju u kojoj su bili Kalčić A. i Rački Emil /utopio se na Oceanu uzrok torpedovanje od njemačke podmornice/. Pošto su sva trojica imali svoje vlastite moto bicikle to se je pravio kada su podmornice bile u Boki izlet preko subote i nedelje u Cavtat. Na tim "izletima" proradjivala se je situacija i materijal koje je Dugandžić dobivao preko svog brata kada se je sa njima sastajao u Čitluku. Za vrijeme okupacije baš u dan kada je trebao otići u partizane bio je uhapšen i poslan u Lepoglavu. N oči propada NDH bio je prebačen iz Lepoglave u Gradišku i to je bio ubijen.

Inače Dugančić je bio povezan sa domobranskim poručnikom /b. mornaričkim poruč. RM/ koji je prebегao partizanima što je poznato iz rada Zagrebačkih ilegalaca.

11. KAL I' Anton bio povezan sa Dugančićem i Račkim i radio na "izletima u Cavtatu. Dva puta dobio propagandne materijale od "GU E" u Šibeniku i taj je svršio 3 komada na "Zmaj" jedan komad na "Hrabro" Posle otišao t.j. 1937.g. u Njemačku na specijalizaciju za mot. torpiljarke i bio do propasti RM na Rudniku. Na "Rudniku" bio pod maskom jer se je sumnjalo na njegov rad i to prvi koji primjetio bio je por. Korvete Fehović /I. ofic./ kada je zaplijenio knjigu zabranjenog izdanja Nolit i to Traven: Bjela ruža i Erlešineg Hrvatski Bog Mars. Te knjige je kasnije sa pomoćnikom da se pripazi na moj rad predao por. korvete Andriću Branko I. ofic. broda /komandant je bio prvo Potočnik Franjo, kasnije Hudeček Vinko./ b. por. korvete danas inženjer metalurg Andrić Branko živi u Zagrebu i radi kod Ingre. Ostali materijal kao letci koji su pozivali proletere, seljake, vojnike itd. na pobunu protiv režima dostavljala je Kalčiću pomenuta "konobarica" Ivanka koja je kasnije imala mletaru u Gajevoj ulici u Zagrebu i to nasuprot restavracije "Kornat" danas je tamo trafika.
12. RA KI Emil vrlo povučena ličnost koji posle odsluženja svoje obaveze u Mornarici otišao u civil i ukrcao se na preteceancki brod ~~imena~~ neke naše plovidbe i bio torpediran medju prvim u ratu. Rodom je bio iz Gorskog Kotara Fužine.
13. JANBROVIĆ Ivan znadem jedino da je bio na "Dalmaciji" i kod njega je pronadjen materijal i osudjivan.
14. LEONTIĆ Kruno dok je bio u Mornarici vrijedio je kao vrlo solidan i povučen drug a radi toga došao u sukob sa tadašnjim starešinama i mislim da je izbačen kao nepoželjan po Mornaricu. Više znadete jer je inače k.b.b. u.m. JRM živi u Splitu Blatine 12.
15. TIŠA Milan a mornarici vrlo kontraverzna ličnost iz razloga što je bio dosta nepouzdan jer je bio veselo naravi koji je volio gostionice i malo suviše vino. To to nije bio razlog da kasnije nebi bio uzoran oficir JRM. Danas pokojni.
16. KAL I' Anton o njemu je već bilo riječi pod. 11.
17. RADIĆ Ante vrlo skroman i solidan aktivist na "RUDNIKU" na kome je bio do kapitulacije odnosno malo prije. Sudjelovao na enespoboljavanju Rudnika o čemu će biti riječ kada bude govora o tom brodu.

Toliko i tome.

Još neka dopuna u vezi KRANJCA J. pod br. 5 nije bilo rečeno za njega da je bio solidan i vrlo miran dok nije popio koju čašicu vina, radi koje je i stradao. U veselom stanju znao bi vikati: živio Sovjeti, Dole Kralj i njegovi oficiri itd. Tako je i bilo kada je bio u jednoj kafani u Mandalini malo se napio i počeo svoje. Tu se je našao jedan civil i isprovocirao ga je da je počeo svoj šou. Neki četnik otišao je po Mandalina i tako je bio kraj sa njime.

Dopuna za br. 13. JANBROVIĆ A on je bio rešman toliko operan da je imao okove na rukama čak i za vreme odlaska u VG.

P-14/5

DRUŠTVO KAZALIŠTE

(10. 11. 1945. g.)
 Hvala za dopunu
 Burežu, 14. 11. 1945. g.
 Dobro jutro!

4

Pitanje odnos rada čelija KPJ na Podm.flotili i Divi-
ziji MT. u odnosu na rad KPJ u građanstvu?

Na pitanje koje bio član KPJ a da se je znalo mogu da
tvrdim da je to bio nama poznato jedan medju prvima i to nar.teleg.na
pod. Hrabri KOČIĆ ? /ime neznam/rodom iz Uljcinja odnosno Bara. Bio je
vrlointelelegantan,slobodoljubiv i socijalističkog shvaćanja društvo što
nije krio i stoga bi je stalno pod prismotrom. Kao takav bio je od stra-
njak vrlo potreban. On je primao vijesti iz cijelo svijeta i nama jih
prenosio naravno u konspiraciji po čelijama. Kao nepomirljiv prema fe-
udalnome odnosu oficira do podoficira i mornara bio je stalno u sukobu
sa starešinama i na oko obavještajaca tako da je morao napustiti RM

Znađem da je po nalogu KPJ poslan nekako izmedju 1931
i 1932 g. na neki trgovački brod kao telegrafist i to u Englesku. Bio
je od neke obavještajne službe praćen i tom prilikom bačen iz vlaka
na pruzi Glazgov - London ili Edinburg- London.To smo doznali kasnije
preko vajske veze na podmornicama. Tako je zvrčio mislim prvi i pro-
vereni član KPJ na podmornicama.

Druga vrlo važna i dominantna ličnost i član KPJ po mom
ubedjenju već od 1928g. odnosno onda član Sindikata bio je vodnik II.
kl.podmorničar na Nebojši DUGANDŽIĆ ANTE rodom iz Čitluka.

Pomenuti je imao u Zagrebu brata Dugandžić Jakša sada
Nar.heroj koji je bio zaposlen od 1925.g. kod Zag.tramvaja. Inače član
Sindikata.član CK KPJ, organizator štrajkova u Zag.tamvaju, zatvaran,
itd te napose 1941.g. ubijen od strane ustaša.

Podmorničar Dugandžić Ante dobivao je tehniku koju smo
obradjivali od svoj brata i to u Čitluk kamo je od vremena do vremena
kada su bile podmornice u Boki odlazio i donosio. Imao je svoj moto-
cikal tipa "Harley Davidson". On je preko brata i organizovao dolazak
ranije spomenutih djevojaka /jedna frizerica i jedan konobarica/ u
Tivat prvu a drugu u Hercegnovi, koje su se kasnije povezale jedna sa
podmorničarom nared. Sušnikom koji je bio kasnije na robiji a druga
sa vodnikom Kalčić A. a koji je tada već bio na službi na MT.Rudnik.

Tu se ~~spomenuti djevojke~~ pojavljuje još jedna ženska oso-
ba inače vrlo lijepa mlada djevojka rodom iz Trsta ili negdje blizu
a roditelje je imala u Mariboru. Zvala se je Verčon /imena se ne sje-
ćam ali lako bi ga bilo naći/ namještena je bila kao sestra u bolnici
Meljine i to na kirurškom odjelu.

Ona je vodila ljubav i flertovala sa oficirima koji su
se grabili za nju i odvodili je na plesove u Ofic. domove u Hercegna-
vi i Tivat. Inače je stanovala u jednoj podkrovnoj sobici u samoj bol-
nici koja je soba imala pogled na Savinu. Sa njome se sastajao koliko
je meni poznato osim oficira ali iz razloga da nešto doznaje ili iz
propagandnog to neznam još sa potpisanim Kalčić Antonom a kojemu je
u god. 1938 - 1940 u nekoliko navrata dala po koji primjerak tehnike
tadašnjeg sindikata i KPJ. Znađem vrlo dobro da sam tada po prvi puta
zamjetio ime Broza Josipa a odnosilo se je na rad Sindikata u Zagrebu.

Ta sestra bila je u Boki sve do 1941 g. a poslije navo-
dno je bila vidjena negdje oko Maribora i posle se izgublja trag od
nje.

Sa Dugandžićem Antem podmorničarem održavani su sastan-
ci čelija u Cavtatu kada smo mi koji smo imali motorkotaće se još po
kojim našim članom koje čelije odlazili preko vikenda. Naravno kada
je bila flotila u podmornica u Tivtu. Dugandžić se je kasnije nešto
pre početkom rata i oženio sa jednom Cavtajkom.

Još nešto u pogledu veze čelija sa vajnskim svetom t.
j.građanstvom:

1.U Boku kotorskoj konkretno u Tivtu veze su se održa-
le preko radnika koji su bili članovi sindikata a nekoji i članovi KPJ
a to su bili: poslovođa meh.radionice Les Franjo /slovenac/
poslov. krojač.radionice Krašovec Janez /slov./
mehaničar radnik Škanata Jozo iz Boke- Tivta
i još neki radnik iz Cent.skladišta Bokelj.

2.U Kumboru postojala je veza na taj način:

P-14/6

IZ OBLASTI KOZLIČIĆ

U neposrednoj blizini bivše Maš.škole i u neposrednoj blizini gdje su bili vezani brodovi torpiljarke i minopolagači nalazila se je gostionica i trgovina nekog Mustura. U toj gostionici bila je i glasba /pevaljke/ atrakcija za mornare. U gostionicu zalazili su podoficiri do 10 sati a posle bi našli u nju oficiri koji bi se povlačili ako bi bio još koji podoficir /sa duljom dozvolom/ na I.kat u separe kamo bi i odlazile pevaljke. /O jednoj takvoj orgiji mogao bi kati detalje ali odustajem jer su ta dva oficira kasnije završila karijeru u JRM penzionisanjem a bila su obojica komandanta MT/

U tu gostionicu su dolazili civili koji su se predstavljali kao zastupnici raznih firmi koji su nudili na prodaju na otplatu, knjige, štofove za odjele /tada su bi viši podoficiri šivali svoja odjele od boljeg materijala /kamgarna/ i tako stupali u vezu sa posadama.

Znađem za jedan slučaj da je neki takav donio novine "Naša sloga" t.j. bio neki sindikalni list koji je izašao posle Obznane i kritički se osvrnuo na tadašnju dinastiju.

3.U Šibeniku postojala je sledeća veza:

Na obali bio je neki poslovodja lučkih radnika veliki sindikalist nazvan "GUŠE" pod tim imenom znala ga je cela obala i skoro ceo Šibenik /neznam dali još živi i ne sjećam se njegovog imena ma da sam znao/. On je donosao na brodove zapravo nema propagandni materijal kojeg je pisala partija i koji su bili po koji komad ubačeni na brodove. Letei su bili štampani i identični onima koje su se djelili po Šibeniku. Od "Guše" smo doznavali i sve ostalo što se događa u pokretu KPJ. Sastajali smo se sa njime i obalnoj gostionici "Istra" koje danas više nema.

Druga veza bila je preko nekog Sladoljeva /Iljičeva/ iz Vođica koji je donosio obavjesti i materijale i zabranjene knjige ili brošure koje su se poslije čitanja uništile. Materijale koje je taj Sladoljev donosao iz Vođica bio je podpisan od strane KPJ odnosno Sindikati a neki i pod Radnička i seljačka partija Jugoslavije.

Od tuda su dolazile i instrukcije da je treba brodove ili uništiti ili havarisati da nebi pali u ruke okupatora a pored toga je naglašeno da jz treba skupljati oružje i pohraniti ga na sigurno mjesto.

Primanje podoficira u KPJ- to ako je i bilo bilo je tako konspirativno da nije jedan znao za drugoga tako da nismo znali ko je direktno povezan za CK. Moralo se je znati da je teško bilo saznati ko je provokator osim par njih za koje se je znalo a ti su imali direktan pristup sudskim organima gonjenja /to su bili mahom svi pravniši iz roda pečadije/. Teško je bilo držati konspiraciju naročito na malim jedinicama a glavni denuncijatori bili su baš mlađji oficiri zadojeni nacijonalizmom i zakletvom, a oni su bili vrlo opasni jer njih su komandanti slali medju posade da njuše i da jih nadgledaju u kretanju i radu. /Naveo bi opet neki slučaj te prirode ali nemogu jer se opet radi o budućem ~~starijem~~ starješinom JRM sada u mirovini/.

Sjećam se i to da je došao na podmornicu Hrabri jedan mornar /inače njih je bilo par 2-3 u posadi ostali podoficiri i oficiri/ bio je posilni komandanta zapravo oficira bio je slovenac i znam da je bio član Partije,radio je u Zagrebu kod Siemens a danas R.Končara i bio je vrlo aktivan sindikalista. Njega su nanjušili da je malo previše otvoren i npređan i da misli previše svojom glavom pa je stoga posle 6 mjeseci bio prekomandovan. Još to sa njime se nismo mogli povezati jer se je strašno bojao "robije"

Na kraju u prilogu vidjet čete priložene slike i to pod oznakom P-1 na slici je Dugandžić Ante sliku koju mi je poklonio meni.

Na slici P-2 slikan je isto on /strelica/ kao posada podmor. Nebojša sa komandantom Kačić -Jerkovom.

Na slici P-3 vide se jedan izlet /satanak/u Cavtatu i to na slici su sa strelicom Dugandžić Ante,prema desnome jedan neoznat dalje čuća neki Seunig sa podmornice Nebojša isto član čelije,naslednji je

3

6

sa crnim šalom oko vrata Kalčić Anton sa Hrabrog, do njega sa rukama u krilu Vučetić sa podmornice Hrabri, a onaj koji je u prednjem planu je neki krojač iz Tivta civil dok su svi ostali podoficiri narednici ili vodnici. U pozadini vide se motor kotači. Molim da te slike pogledate i da jih prigodom kad mi pišete da mi jih vratite ako želite preslikati nemam ništa protiv u koliko imadete interesa.

Toliko o tome možda bi bilo još toga dosta ali pošto ne polažem ja magisterij prepuštam ostalo vama ali stojim vam na usluzi po kojem pitanju - molim oprostite toj malošćali.

E sada još nešto svi podatci koje sam Vam dao su od danas još živih drugih:

Radačić Mihovil b.vodnik III kl. upravitelj stroja na RT Triglav kasnije bio je u JM neko vrijeme do demobilizacije a kasnije strojar na togljačima u Riječnoj plovidbi gdje sam su ja bio teh.direktor. Živi u Makarskoj Omladinska 4

Simera Mario b. vodnik torpedist a kasnije isto vodnik JP penzionisam, član posade Hrabri a kasnije Smelog sada živi u Rijeci Fuorelo da guardia br. 10/III

Geoheli Franjo b. vodnik II.kl. dobar drug sa Dugančićem inače aktivist za vrijeme rata u Zagrebu bio kod neke civilne zaštite zajedno sa Dugančićem dok ga nisu ubili najme Dugančića Inače Geoheli bio je član posade na Hrabrome samo nije bio povezan sa pokretom jer je bio vrlo blisko povezan sa komandantom Hrabrog Bog.Ernijem koji je kasnije bio komandant pod. flotile inače provjereni član Skotlan Jarda odnosno CIE

Geoheli živi danas kao umirovljenik u Zagrebu Radnički dol 15.

Kalan Anka supruga narednika strojara na Hebojži povezanog sa pokretom kasnije pao u zarobljeništvo i tu poginuo. Ona živi u Hercegovom Partizanski put 8.

Stira Alojzom vodnikom disciplinske grane nije bio povezan inače sa službom u Šibeniku u Mornarskoj komandi. Mo on je prošlog mjeseca umro kao umirovljenik živio je u Kranju Gospodetska 19. njegova drugarica bila je isto vrlo dobro upoznata sa stanjem u RM ali je i ona par dana iza njega umrla.

Stjepić Mišo narednik ili vodnik na Dalmaciji nije bio povezan jer je bio podložan alkohol.

On je dao neke podatke odnosno kod njega sam morao nešto provjeriti što mi je izašlo iz sjećanja. Sada živi u Novom Sadu kao umirovljenik Laze Lazarevića 27. Posle rata bio je moj strojar u Riječnoj plovidbi.

I na kraju doživljaji i sjećanja iz aktivnog rada podniznika za vrijeme b.RM pa sve do raspada.

A sada još poslednje pitanje sa kojim se naše verzije kontradiktorne a to po pitanju pokojnog LESKOVARA jednog od prvih članova KPJ: Leskovar je bio na Smelome i bio je stalno pod prisilom dok nije bio aretiran i zatvoren sa jednom grupom "komunista". Ta grupa je bila prevežena sa jednim minolovcem tipa "linka" /mislim da je bila baš ona/ iz Boke u Šibenik na Sv.Nikolu. Bili su svi zaključani u krmenom depou. Kada su otvorili depo da izađu našli su Leskovara obešenog. E sada dali se je on sam obesio ili su ga obesili oni sa kojima se je vozio vjerujem da se neće doznati. Sa Leskovarom je bio još jedan visoki crni narednik strojar zvao se je Huba ili Hiba a ako se ne varam u toj je grupi bio i strojar ~~xxx~~ rodom iz Boke Mandić prvoborac kasnije general JNA. To bi ja znao po tome. No ako hoćete dalje isstraživati dati zapravo dao sam Vam već adresu komandanta remorkera R33 koji je vozio hranu na tvrdjavu Nikola Bobić čime Rijeka Vončina S.O i Djurić Nikola umirovljeni kap.miner sada živi u Rijeci u naselju "Torpedo" Zamet -Rijeka on je bio navodno na Malinskoj kada su prevozili tu grupu. Kasnije je sa Pleiweisom potopio Malinsku i

kasnije završio u Njemačkom zarobljeništvu jer su ga zarobili kada se povlačio preko Bosne sa Pleiweisom.

Mislim da sam Vam opisao što Vas interesuje po tom pitanju no do točne spoznaje vjerujem da je dugi put jer i to što sam Vam ja sve dao i napisao teški je i mukotrpan posao.

1.3.82.

* Branko Andrić b.por.korvete I.ofic.MT.Rudnik danas inženj.metalurg u "INGRI" Zagreb Prolet.brigade 62.

BIBLIOTEKA KOZLIČIĆ

P-14/9

Pitanje: Putovanje odnosno odlazak MT Suvobor i Triglav iz Šibenika za Boku na dan 6.IV.41.g.

"Suvobor" komandant Osterc Ivan

"Triglav" " Arnerić Rafael oba por.b.b.I.kl

Prema izjavi upravitelja stroja sa MT Triglav dogodjaji su se događali kako slijedi. Obe pomenute MT ostale su 5.IV.41.g. kada su MT Kajmakčalan Rudnik i Dinara otišli da zanoće u Proklansko jezero u Šibeniku i nisu htjele da slejede pomenutim MT. Kako se te MT prošle na povratku iz Proklanskog jezera već je opisano sa putovanjem Rudnika.

MT. triglav i Suvobor su ostale po nagovoru por.b.b. Arnerića R. u Šibeniku.

Dana 6.IV.41.g. Arnerić je došao sa još nekim nepoznatim oficirom iz Radio stanice u Mandalini i pozvao k sebi upravitelja stroja Radačić Miči i pomoćnika nared. Strniša i kazao: Po naredjenju komande Mornarice moramo odmah isploviti za Boku. Spremite sve za vožnju sa sva 3 motora. To je bilo oko 6.sati izjutra. Oko 8.00 obe su MT isplovile iz Šibenika svom snagom odnosno 3/4 sa 3 motora prema Boki. Za to vreme dogovora sa upraviteljem stroja vod. Radačićem i komandantom Arnerićem komandant Suvobora nije bio prisutan niti primješćen u blizini i ako je on bio stariji i prema tome komandni brod sastava./radi se o Ostercu I. por.b.b./

Po pričanju upravitelja stroja Radačića već je onda procurela vijest da želi sastav pobegnuti od ostalih MT i to da Boku i dalje prema Egiptu. Posada se sa takvim naredjenjem nije suglasila i medju sobom davala vidni otpor tome.

Medju tim dali je bio slučaj ili sabotaža kod Boke t.j. Oštrog kopca srednjeg motora upalila se tako da je morao biti taj motor izbačen iz pogona t.j obustavljen i vozilo se je dalje sa 2 motora i to ispod mogućnosti u vezi brzine za dva motora jer je srednji motor ostao blokiran i stvarao odpor brzini broda. MT. je isplovila prema Tivtu i dobila naredjenje da uplavi odnosno pristane u Stoliv gdje će doći radnici Arsenala da poprave kvar na kopci. Kopcu su izvodili i popravljali je 2 do 3 dana. Iza toga usledile su još neke vožnje po Boki i konačno je pristala MT. Triglav na Dalmaciji koja je bila vezana na molu u Bijeloj /današnje brodogradilište v.Vlahović/

Od jednom dobivaju obavjest da će sa Kernom isploviti za Egipt i stoga je trebao Triglav da sačeka sastav/MT Kajmakčalan i Durmitora/ spreman sa pregrijanim motorima. Nešto posade se je već dotle osulo i sa ostalim je isplovio da pregrije motore pa da pristane u Djenoviću vezan na molu torpedne stanice na Podvodnoj komandi.

Kod te vožnje je narednik stroja Strniša izazvao požar i Triglav je počeo goreti u strojarnici. Kako su pogasili požar nije poznato. Iza tog požara koji je još trajao nadošao je sastav Kerna i video da od MT Triglava nema ništa jer gori i ostao je dalje vezan na molu.

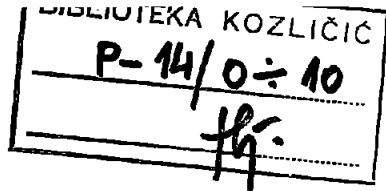
O sabotaži na MT.Triglavu od strane kako izjavljuje Kern "petokolonaša" i da su mu tada po drugi put zapretili da će ga ubiti napisao je u izjavi revije SUBNOR-a Slovenije "Borac" br. 10/79 str. 563.

Suvobora se je već ranije posada razišla i takom ostao na Dalmaciji vezan

Toliko o slučaju Triglav a treba napomenuti i to da je bio Arnerić R. sa njime sve dok je bilo izgleda da će isploviti.

Već kad smo kod MT. ~~kor~~ šaljem vam pod oznakom MT-1 sliku sa naznak m gdje je bio MT Rudnik vezan i napušten. Najme na molu ispod vedljive velike kuće. Dali još postoji neznam a preko puta vidi se gostionica Mustur četničkog vojvode za Boku.

Primjedba: MT "Triglav" je sabotiran preko aktiviste KPZ

Tema:

"REVOLUCIONARNI POKRET U RM
BIVŠE JUGOSLAVIJE"

Pošiljalac:

ANTON KALČIĆ

S. KOLARA 7/II

44410 VELIKA GORICA

Primalac: Mithad Kozličić, poručnik korvete
Vladimira Nazora 12/5
52000 Pula